

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

**TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı
Tuncay Özilhan'ın
Yüksek İstişare Konseyi konuşması**

11 Haziran 2003, Sabancı Center

Sayın Başkan, değerli üyeler, değerli basın mensupları;

TÜSİAD Yönetim Kurulu adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. 11 Eylül’de New York’ta İkiz Kuleler’e yapılan terörist saldırıdan sonra, ağzımızdan düşmeyen, “hiçbir şey eskisi gibi olmayacak” sözü, şu yaşadığımız günlerde, ilk kez elle tutulur bir hale geliyor. Ağırlıkla ABD yönünden esen değişim rüzgarları, küreselleşmenin, demokrasi ve liberal ekonominin yaygınlaştırılması ve güçlendirilmesi şemsiyesi altında, uluslararası dengelerin yeniden kurulmasına işaret ediyor.

Bu hareketli ortamda, Türkiye’nin de varlığını ortaya koyabilmek için, TÜSİAD olarak yoğun bir dış temas programı uygulamaktayız. Bu çerçevede, son haftalara ABD, Yunanistan ve Polonya ziyaretlerini sığdırdık. Bunlar içinde kamuoyunca en çok merak edileni hiç kuşkusuz ABD temaslarıydı.

Bizim edindiğimiz izlenime göre, Türk - Amerikan ilişkilerinde bundan sonraki adımlar Türkiye’ye bırakılmış durumda. Biz, temaslarımızda, Türkiye’nin kararlı bir irade ortaya koyması halinde, Amerika’nın geleceğe yönelik işbirliğine hazır olduğu izlenimini edindik. Bu iradenin, ABD’nin öncelikli dış politika konuları ve tehdit algılamaları konusunda, Türkiye’nin eğilimlerinin açıklıkla ifade edilmesiyle ortaya konması bekleniyor.

Bugünlerde, Amerika’nın dış politikasında, özellikle Ortadoğu konusunda, Türkiye’yi yakından ilgilendiren değişiklikler yaşanmaktadır. ABD, gücünün farkında bir ülke olarak, Ortadoğu’daki gelişmeleri yönlendirmeye kararlı bir tutum sergilemektedir. Ortadoğu’nun uluslararası ekonomik sisteme entegre edilmesi ve bu ülkelerin demokratikleşme yolunda açılımlara başlaması için kapsamlı planların hazırlandığı göze çarpmaktadır. İsrail-Filistin meselesinin Amerikan dış politikasındaki önceliği de artacaktır.

Türkiye’nin Ortadoğu ve Irak konusunda, ABD’nin öncelikleriyle uyumlu -en azından ona ters düşmeyen- yeni bir bakış açısıyla ortaya çıkması beklenmektedir. ABD’nin yeni öncelikleri arasında ön sıralarda yer alan Suriye ve İran konularındaki kaygılarının, Türkiye tarafından ne kadar paylaşıldığı bilinmek istenmektedir.

Bölgedeki rolümüz Ortadoğu ile sınırlı düşünülmemelidir. Nitekim, Türkiye’nin korkularını üzerinden atıp, gücüne yaraşır bir biçimde bölgesinde yeni atılımlarla ortaya çıkması gerektiği birkaç değişik ortamda dile getirilmiştir. Bu bağlamda, Türkiye’nin, Ermenistan’a uyguladığı ambargoyu kaldırarak, hem yeni bir açılım gerçekleştirmesi, hem de bu yolla Amerikan yönetiminin eline, Türkiye aleyhtarı lobilere karşı kullanabileceği bir koz vermesi gerektiği dile getirilmektedir.

Türkiye’nin AB’ye üye olmasının ve Kıbrıs’ta biran önce Annan Planı zemininde çözüme ulaşılmasının gereği üzerinde önemle durulmaktadır. Türk tarafının son dönemlerdeki Kıbrıs açılımları ABD’de son derece olumlu bir hava estirmiştir. Ancak bu açılımların çözümün yerini tutmadığının da altı çizilmektedir. Annan Planı’nın Türk tarafı lehine getirdiği kısıtlamaların Avrupa Birliği tarafından kabul edildiğine dikkat çekilerek, Mayıs 2004’e kadar çözüm bulunamazsa, Güney Kıbrıs’ın AB üyeliği ile, bu imtiyazların da sağlanamaz hale geleceği uyarısında bulunmaktadır.

Türkiye’nin AB üyeliği önemsenmektedir. Çünkü Türkiye’nin, demokrasisi ve piyasa ekonomisi ile bölgesinde örnek bir ülke olmasının, Avrupa Birliği sürecini başarıyla

tamamlamasına bağlı olduğuna inanılmaktadır. Bu konuda en büyük tehlike olarak ekonomimizin gcszlğ gösterilmektedir. IMF destekli programın kararlılıkla uygulanmasının ve yapısal reformların ekonomi açısından arz ettiği önemin altı tekrar tekrar çizilmiştir.

TÜSİAD'ın ABD'deki temel tezi, Türkiye-ABD ilişkilerinde ekonomik ve ticari boyutu egemen kılmak olmuştur. Dünya ekonomisine entegrasyon doğrultusunda kararlılıkla ilerlediğimizi, eksikleri olmakla birlikte, mevcut sistemimizin bölge için bugün bile bir model olabilecek yapısal özelliklere sahip olduğunu tüm temaslarımızda dile getirdik.

TÜSİAD olarak, uzun zamandan beri, Türkiye'nin dış politikasını ekonomik ve ticari eksene oturtması gerektiğini savunuyoruz. Bugün, ağdaş dış politikanın en önemli boyutu ülke ekonomilerinin nn açmaktır. Ekonomik g, uluslararası ilişkilerde belirleyici faktör haline gelmiştir.

Bunun önünde bugüne kadar birikmiş ve çözümü sürekli ertelenmiş dış politik sorunlarımızın engel olarak yükseldiğini görebiliyoruz. Komşularıyla olan sorunlarını, büyük bir devlete yakışır biçimde, aktif diplomasiyle, birer birer çözen Türkiye'nin nnn birdenbire aılacağına inanıyoruz.

Sayın Başkan, değerli yeler,

Türkiye ekonomisinin iki temel ıpasının AB yelik sürecinin işlemesi ile IMF programı ilkelerinden ve reform sürecinden sapılmaması olduğunu TÜSİAD da uzun süredir dile getirmektedir.

AB yelik sürecinin işletilmesinde önümüzdeki adımlar 6. Uyum Paketi ve Ulusal Program'dır. Burada memnuniyet verici gelişme, iktidar ile muhalefetin, bu sürecin nn açma konusunda ortak bir görüşte birleşmiş olmalarıdır. Türkiye artık korkularından sıyrılmalı ve cesaretle yürüyüşünü tamamlamalıdır. Parlatonun, bu yönde göstereceği kararlılığın arkasında geniş bir kitle desteği bulunduğunun bilinciyle hareket edeceğine ve bu tarihi görevin gereklerini eksiksiz yerine getireceğine içtenlikle inanıyoruz. Türkiye'nin mevcut konjonktürü kaçırmaması lazım.

Ekonominin genel gidişatı ise hükümetin kararlılığına bağlı bir seyir izlemektedir. Son günlerde, kötümser bekleyişlerin kırılması doğrultusunda çok olumlu adımlar atılmış olduğunu burada dile getirebilmekten memnuniyet duyuyoruz. Kurların gerilemesiyle başlayan gelişmenin, enflasyon rakamlarının izlediği olumlu seyir ile pekişmesi ve buna bağlı olarak faizlerde paralel bir düşüş yaşanması olumsuz bekleyişlerin kırılması bakımından gerçekten önemli gelişmeler oldu.

Bu noktada, Merkez Bankası'nın uyarılarının, mutlaka dikkate alınması gereken önemli uyarılar olduğunu hatırlatmalıyız. Biz de, umutlanmakla birlikte, ekonomik gidişatta ibrenin kesin olarak döndüğünü söylemek için henüz erken olduğu kanaatindeyiz.

Uluslararası Para Fonu ile iki haftaya kadar sonuçlandırılacak 5. Gözden Geçirme, kanımızca, hkmet performansı açısından kilit niteliktedir. Kamu reformu cephesinde, yapısal kriter olarak 2003 yılı nisan ayı sonunda tamamlanmış olması gereken ve 2003 yılı sosyal güvenlik tedbirlerinin uygulanması için yasal zemin olarak tasarlanan SSK, İç Kur ve Bağ Kur'a ilişkin yasal düzenleme yürürlüğe sokulamamıştır. 2002 yılında ilk 3 aylık dönem itibariyle 2.9

katrilyon olan sosyal güvenlik kuruluşlarının açıkları, 2003 yılında % 54 artarak 4.4 katrilyona gelmiştir. Bu konuda, haksız rekabet yaratacak bir sosyal güvenlik barışından önce, hükümetin acilen, yapısal kriter özelliği taşıyan bu reformu tamamlaması gerekmektedir.

Keza, mali sektör reformu açısından ise, yine programda yapısal kriter olan ve 2003 Mayıs sonuna kadar tamamlanmış olması gereken icra ve iflas yasası reform paketi ile ilgili de bir hareketsizlik göze çarpmaktadır.

5. Gözden geçirmenin eksiksiz tamamlanmasıyla, 2003 yılında hızla genişleme eğilimi içine giren toplam talebin kontrollü büyümesine yardımcı olunacak ve artmaya başlamış olan güven ortamı pekişecektir.

Kısacası, iyileşmelerin mali piyasalardaki konjonktürel gelişmelere değil, yapısal reformlara bağlı olarak gerçekleşmesi gerekmektedir. Çünkü sürdürülebilir büyümenin yolunu ancak yapısal reformlar açar. Burada özellikle, yerel seçimlere bağlı bütçe disiplini gevşemelerinin, bu hükümetin ve Türkiye'nin geleceğini kolaylıkla ipotek altına sokabileceğini belirtmeliyiz.

Yapısal reformlardan söz ederken, hükümetin yeniden ele aldığı özelleştirmelere de değinmeliyiz.

Yıllar boyunca, bu alanda siyasi kaygılarla meydana gelen gecikmelerden Türkiye'nin büyük zarar göreceğini anlatmaya çalıştık. Bu zararın iki yönü olduğunu söyledik. Birincisi, özelleştirmeye konu olan işletmelerin kamu maliyesine yükü; ikincisi, yitirilen zamanın işletmelerin değerlerini düşürmesi... Her iki zararı da somut olarak yaşadık.

Tüm olumsuz gelişmelere rağmen, bugün hâlâ, eldeki tesislere yatırım yapacak, onları rehabilite edecek kuruluşlar eliyle, rekabetçi bir ortamda, özelleştirilen tesislerin ekonomiye kazandırılmasının, uzun dönemli büyüme hedeflerimiz açısından büyük önem arzettiğini söyleyebiliriz.

Yıllardır, sağlıklı bir rekabetçi düzen kurulabilmesi için, siyasal rantın ekonomik ranta, ekonomik rantın siyasal ranta dönüşmesine yol açan, ekonomi ile siyaset arasındaki çarpık ilişkinin koparılması gerektiğini savunuyoruz. Özelleştirmelerin, kendisinden beklenen faydayı zarara dönüştürecek en hassas noktası buradadır. TÜSİAD olarak, özelleştirmelerde bu hassas noktanın gözardı edilmesinin yaratacağı vahim sonuçlara burada özellikle dikkat çekmek istiyoruz.

Özelleştirme sürecinin 2001 krizine bağlı olarak artmış olan konjonktürel işsizliğin üzerine orta vadede bir de yapısal işsizlik sorununu ekleyeceğinin bilincindeyiz. Bu nedendir ki, yatırım ortamını iyileştirme yasalarının tamamlanması, meclisten geçirilmiş olan yabancı sermaye yasasına işlerlik kazandırılması gerekmektedir.

Orta vadede ise, Lizbon stratejisi çerçevesinde ekonomiye rekabet gücü kazandıracak olan, girişimciliğin desteklenmesi, iç piyasada rekabet şartları, mali piyasaların entegrasyonu, bilgi toplumu alt yapısının geliştirilmesi, araştırma geliştirmenin teşviki gibi konularda mesafe kaydedilmelidir.

Değerli üyeler,

Hükümetin ve parlamentonun, geçmiş dönemlerin birikimi altında, üst üste yığılmış zorlu görevlerle karşı karşıya olduğunun farkındayız. Yönetime, sorunların çözümü konusunda bir istekliliğin her geçen gün daha fazla hakim olduğunu görüyoruz. Mesele her dönemde, çok farklı yönlerden, çok farklı biçimlerde gelebilecek baskılara şu kritik geçiş döneminde göğüs gerebilmekte yatmaktadır.

Hükümete ve parlamentoya sesleniyorum: Ülkenin gündemi çok uzun zamandır bellidir. İktidar ve muhalefetin, ortak sorumluluklarının bilincinde hareket etmeleri ve bu gündemin gereklerini yerine getirmeleri halinde Türkiye'nin önü açılacak ve görülmemiş bir atılıma ivme kazandırılacaktır. Türk insanı ülkenin gelişme yolunu açan bu dönemin siyasetçisine şükran duyacaktır. Rota doğru tutulduğu takdirde, Türk özel sektörü desteğini bugün olduğu gibi yarın da sürdürecektir ve atılımın lokomotifini olacaktır. Kendimize ve bu topluma güveniyoruz. Siz de güvenin.

Teşekkür ederim.